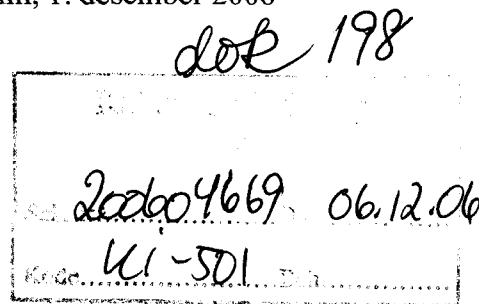

Trondheim, 1. desember 2006

Kultur- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke – høringsuttalelse

Statsråden ber primært om høringsinstansenes syn på de overordnede spørsmålene som gjelder synet på statskirkeordningen, den fremtidige organiseringen av Den norske kirke og finansieringen av denne. For DMMH er følgende forhold av særlig betydning for å vurdere de spørsmålene:

- DMMH er en privat høgskole som er tilknyttet Den norske kirke gjennom opprettelse, historie og statutter. Samtidig inngår høgskolen i statens samlede utdanningspolitikk ved å ivareta utdanningsbehovet for førskolelærere i Sør-Trøndelag. I tillegg ble DMMH tildelt en nasjonal knutepunktfunksjon i førskolelærerutdanning i 2001, noe som understreker høgskolens plass i et nasjonalt utdanningssystem. *Vil en ny ordning i forholdet mellom stat og kirke påvirke denne posisjonen?*
- I kraft av høgskolens forhold til kirken er vi også opptatt av *på hvilken måte kirkens forhold til staten påvirker kulturforståelsen i skole og barnehage*. Med nåværende lovverk og kulturforståelse er det naturlig at førskolelærerutdanningen fokuserer på kristendommens kulturelle betydning, samtidig som det rettes en økende oppmerksomhet mot betydningen av å oppøve studenter til kulturmøte og religionsdialog.
- *Vil kirkens forhold til staten berøre verdigrunnlaget i skole og barnehage?*

Drøftingen i NOU 2006:2

tar utgangspunkt i grunnlovens bestemmelser sammen med de overnasjonale konvensjonene som Norge har forpliktet seg på. Fremstillingen viser til en del prinsipper og synspunkter som ligger bak hele prosessen om å utrede en eventuell overgang fra statskirke til en annen ordning:

- Den norske kirke er å forstå som et trossamfunn.
- Fra statens perspektiv er statskirkeordningen først og fremst et rettslig system som bygger på en protestantisk tradisjon, dvs. som går tilbake til kirkeordningene etter reformasjonen. I Norden er det bare Danmark og Norge som fortsatt har en ren statskirkeordning der staten også er kirkestyre. Sverige, Finland og Island har et system der kirken har full lovgivningskompetanse i egne saker, men er ellers tilknyttet staten gjennom en del særlover.
- Det vises til store multilaterale dialogprosjekter omkring tro og livssyn, som munner ut i konsensus om blant annet følgende (NOU, 2006:2, kap. 4, fritt gjengitt):
- Grunnlovens paragraf 2 må sees som uttrykk for en statsideologi som de fleste vil betrakte som foreldet.

- Grunnlovens paragraf 12b må oppheves, siden ingen statlige embeter bør være forbeholdt et bestemt trossamfunn.
- Prinsipielt betraktet skal det ikke være politiske organers oppgave å utnevne ledere i et trossamfunn.
- Prinsippet om tros- og livssynsfrihet innebærer en prinsipiell nøytralitet i forhold til tros- og livssynssamfunn, men staten har samtidig et nært samarbeid med enkelte trossamfunn gjennom lovgivning og religionspolitiske ordninger.
- Statskirkeordningen kan tolkes som en statlig detaljregulering av kirken som er i strid med kirkens karakter av trossamfunn. Den kan likevel forsvares gjennom de paragrafene som sikrer at kongen og kirkelig statsråd er en internkirkelig myndighet. Disse paragrafene er imidlertid igjen problematiske i forhold til gjeldende syn på de politiske organene.
- Tros- og livssynsfrihet kan også anføres fra andre trossamfunn som et problem for statskirkeordningen, begrunnet i at kirken har økonomiske og politiske privilegier. Imidlertid er likebehandlingen av tros- og livssynssamfunn kommet langt, og kan utbygges ytterligere også innenfor statskirkeordningen.

I DMMHs strategiske plan legges det vekt på at høgsolen skal profilere seg som foregangsinstitusjon når det gjelder å:

- fundere en god førskolepedagogikk i bevissthet om etiske kulturelle og religiøse tradisjoner
- være en brobyggerinstitusjon mellom kristen og allmenn offentlighet
- være en bidragsyter til akademisk virksomhet som fokuserer på barns oppvekst i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn

For de ansatte ved DMMH er det et viktig prinsipp å bevare det mangfold som finnes i form av utdanningstilbud og i den faglig vitenskapelige personalgruppen. Personalet ved høgsolen er ikke avkrevd religiøs tilhørighet ved tilsetning. Dette er et viktig prinsipp som ønskes opprettholdt også i framtiden.

Barnehage, skole og kirke tar i dag sammen vare på et fellesskap og representerer på mange måter et "kulturelt lim". Dette er det viktig å ta vare på og bygge videre på. Kirken må, uansett forhold til staten, være en åpen folkekirke som rommer, tar høyde for og samtidig ivaretar barnehage og skole som viktige institusjoner i læring, omsorg og oppdragelse av barn og ungdom i tråd med de kristne grunnverdier.

På grunnlag av disse premissene

avgir DMMH synspunkter på de spørsmål som i særlig grad angår den virksomhet DMMH er en del av. Det er spørsmål 1, 2, 3 og 6. DMMH velger å ikke svare på spørreskjemaet, da en avkrysning vil gi uttrykk for en samstemthet som det ikke er grunnlag for.

Spørsmål 1: Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

I FN's konvensjoner ligger også et grunnlag for overordnede prinsipper i tros- og livssynspolitikken, og DMMH anerkjenner disse som overordnet for tros- og livssynspolitikken. Disse prinsippene angår imidlertid ikke spørsmålet om kirkens organisering.

Spørsmål 2: Den norske kirke som statskirke

DMMH erkjenner vekten i argumentene mot en statskirkeordning i dens nåværende form. Så langt vi kan se, er det ingen direkte forbindelse mellom statskirkeordningen og den betydning kirken og kristendommen har i utdanningsinstitusjonene, heller ikke i DMMHs basis og posisjon.

Kirkens og kristendommens plass er ikke begrunnet ut fra kirken som rettslig forent med staten, men med kulturelle og historiske forhold. Dette forholdet vil være der også med en oppløsning av statskirken. Her er det imidlertid vanskelig å vurdere. Statskirkeordningen kan bidra til å gi religiøs tro og religiøse funksjoner en plausibel plass i det offentlige rom og i en felles kulturarv, og hindre at disse marginaliseres.

Hovedargumentet for fortsatt statskirke synes å være at man ønsker en kirke med lave terskler som er åpen for alle uansett trosengasjement. Noen mener det er mindre avhengig av at kirken er en statskirke enn at den er en folkekirke. Her er imidlertid meningene delte ved DMMH. Av høringskomiteens medlemmer er fire av den oppfatning at statskirkeordningen bør avvikles. Ett medlem av høringskomiteen representerer det synet at kirken bør fortsatt være statskirke. Det foreligger ingen statistisk undersøkelse blant alle som er tilknyttet DMMH som kan gjøre denne fordelingen representativ.

Spørsmål 3: I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

Svaret på dette spørsmålet avhenger av svaret på det foregående, og det fins representanter for alle de syn som er omtalt i høringsdokumentet. Ved en eventuell oppløsning av statskirkeordningen går imidlertid DMMH som institusjon inn for at Den norske kirke bør være forankret i en egen kirkelov vedtatt av Stortinget. Dette er i samsvar med den posisjon DMMH har som en institusjon nært knyttet til folkekirken.

Spørsmål 6: Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

Spørsmålet stilles ut fra den situasjon at statskirkeordningen avvikles. De som mener statskirkeordningen ikke bør avvikles, ønsker ingen konstitusjonelle eller forfatningsmessige endringer i paragraf 2.

Dersom statskirkeordningen avvikles, mener DMMH at følgende formulering er å foretrekke: "Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskenes iboende og ukrænkelige Rettigheder.

Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den kristne og humanistiske Arv forbliver Statens Værdigrundlag."

Første ledd er viktig som en markør av statens overordnede prinsipper for tros- og livssynspolitikk. Andre ledd er gjennom gjentatte prøvinger og drøftinger i skole- og barnehagekontekst tolket som å være i samsvar med disse prinsippene, og det uttrykker et syn på demokratiet som kan kalles "tykk liberalisme": Demokratiet bygger på erkjente kulturelle og moralske grunnverdier. Disse kan man ha ulikt forhold til, og de tolkes noe ulikt fra tid til tid, men de uttrykker at demokratiet, inkludert ordningene for kirker og trossamfunn, har en historie. "Den kristne og humanistiske Arv" er å forstå som et hermeneutisk utgangspunkt: Dette er vår kultur, og kulturen lever ved å fornyes i åpen kontinuitet mellom fortid, nåtid og fremtid.

Lykke til i det videre arbeidet.

Med hilsen

Elin Alvestrand
Rektor/DMMH